

Promicanje zdravlja romskog stanovništva putem radio emisija

Tatjana Krajnc Nikolić, Zdenka Verban-Buzeti

Sažetak

Ciljevi programa promocije zdravog načina života pripadnika romske etničke skupine u Pomurju su postizanje boljeg razumijevanja unapređenja zdravlja, podizanje osviještenosti pripadnika ciljane skupine, prosljeđivanje stručnih savjeta i informacija koje se temelje na znanstvenim dokazima te aktivno sudjelovanje pripadnika ciljane skupine. U razvijanju programa promocije zdravlja romskog stanovništva preko medija koristili smo dostupne kvantitativne i kvalitativne podatke, dobivene iz različitih izvora. Pripremili smo koncept radio emisija namijenjenih promicanju zdravlja Roma. Urednica i novinari romskog radija su pokazali interes za aktivno sudjelovanje u pripremi emisija. Na taj način smo postigli višestruku korist: direktno smo uključili Rome u pripremu radio emisija namijenjenih njima samima i motivirali smo ih za slušanje, što je pridonijelo ostvarivanju osjećaja tzv. „zajedničkog vlasništva „ (engl.shared ownership) tih emisija. Radio emisije se neprekidno emitiraju jednom tjedno u stalnom terminu od 2008. godine. Na taj način smo osigurali kontinuitet informiranja i ponavljanje poruka.

Ključne riječi: promicanje zdravlja, romsko stanovništvo, radio emisije, zajedničko vlasništvo, kulturi prilagođen pristup

Uvod

Najviše pripadnika etničke skupine Roma u Sloveniji je nastanjeno u pomurskoj, dolenjskoj i regiji Bele krajine. 2008. godine je u Murskoj Soboti počeo s radom romski Radio Romi, kojega uređuju i vode Romi, a emisije su na slovenskom i romskom jeziku. Praćenjem odaziva slušatelja putem radija te drugih elektroničkih oblika komunikacije, kao što su web stranica stranica radija i facebook, urednici romskog radija uočavaju da slušanost raste iz godine u godinu. Koristeći dostupne podatke o načinu života romskog stanovništva zaključili smo da je radio kao oblik masovne medijske komunikacije, najdostupniji većini romskog stanovništva te smo se odlučili za upotrebu tog medija u promicanju zdravog životnog stila.

Ciljevi i ciljana skupina

Ciljevi programa promocije zdravog načina života pripadnika romske etničke skupine u Pomurju su postizanje boljeg razumijevanja unapređenja zdravlja, podizanje osviještenosti pripadnika ciljane skupine, prosljeđivanje stručnih savjeta i informacija koje su temeljene na znanstvenim dokazima te aktivno sudjelovanje pripadnika ciljane skupine.

Aktivnosti programa

U razvijanju programa promocije zdravlja romskog stanovništva preko medija koristili smo dostupne kvantitativne i kvalitativne podatke dobivene iz različitih izvora. Istraživanja o načinu života i čimbenicima rizika te korištenju zdravstvenih usluga romskog stanovništva su nam pomogla pri određivanju zdravstvenih prioriteta. Dodatne informacije o uvjetima i načinu života te kulturnim vrijednostima i željama romskog stanovništva smo dobili kombinacijom kvalitativnih metoda prikupljanja podataka: fokusnim skupinama, intervjuima te prikupljanjem podataka radom na terenu.

Nakon analize prikupljenih podataka i informacija radiju smo dali prednost u odnosu na druge medije namijenjene masovnoj komunikaciji. Tiskane oblike informiranja smo brzo isključili zbog slabe pismenosti ciljanog stanovništva, visokih troškova pripreme, tiskanja, distribucije i konačne cijene proizvoda. Televiziju smo isključili zbog slabije dostupnosti od radija, velikog broja medijskih kuća i posljedične podijeljenosti gledatelja, što vodi ka niskoj gledanosti pojedinih regionalnih televizijskih programa. Također su troškovi te tehnička zahtijevnost pripreme televizijskih priloga, značajno veći od pripreme radijske emisije.

Pripremili smo koncept radio emisija namijenjenih promicanju zdravlja Roma. Urednica i novinari romskog radija pokazali su interes za aktivno sudjelovanje u pripremi emisija. Pored toga nam daju povratne informacije o odazivu slušatelja na zdravstvene teme iz emisija te zanimanju za teme koje još nismo obradili. Na taj način smo postigli višestruku korist: direktno smo uključili Rome u pripremu radio emisija namijenjenih njima samima i motivirali smo ih za slušanje, što je pridonijelo ostvarivanju osjećaja tzv. „zajedničkog vlasništva „ (engl.shared ownership) tih emisija. Dobili smo dodatne korisne informacije o željama i interesima ciljane skupine te učvrstili suradnju koja se prenosi i na druge zajedničke aktivnosti.

Same emisije su različitog oblika. Najčešće je to intervju stručnjaka za javno zdravstvo od strane novinara romskog radija. Pored toga koristimo reportaže, predstavljanje aktualnih događaja, mjesečne tematske blokove te gostovanja stručnjaka iz drugih ustanova ili područja od važnosti za zdravlje Roma.

Pri tome usklađujemo javno zdravstvene probleme i potrebe koje smo prepoznali analizom zdravstvenog stanja romskog stanovništva sa željama slušatelja. Teme emisija biramo po više međusobno povezanih i smisleno usklađenih kriterija. Teme su značajni javnozdravstveni problemi, prilagođene su sezonskim potrebama i aktualnim događajima. Predstavili smo čimbenike rizika za najčešće nezarazne kronične bolesti, zdrav način života i svaku od njegovih značajki: npr. osnove zdrave prehrane, tjelesne aktivnosti primjerene ciljanoj skupini po starosti, mjestu života, dostupnosti i druge teme. O pušenju i izloženosti pasivnom pušenju govorimo svake godine, jer je ta štetna navika prisutnija kod Roma nego kod većinskog stanovništva. Govorimo o reproduktivnom i duševnom zdravlju te zdravlju pojedinih vulnerabilnih skupina, prevenciji ovisnosti, štetnim utjecajima alkohola, predstavljamo državne preventivne programe i potičemo sudjelovanje u njima.

Sadržaj emisija uvijek je pripremljen na razumljiv i jednostavan način. Izbjegavamo upotrebu latinskih i drugih stručnih riječi. Trudimo se poštovati vrijednosti i značajke romske kulture .

Rezultati

Radio emisije se neprekidno emitiraju jednom tjedno u stalnom terminu od 2008. godine. Na taj način smo osigurali kontinuitet informiranja i ponavljanje poruka. Teme se ponavljaju, ali sadržaj se svaki put mijenja, na način da temi pristupamo svaki put iz drugog kuta gledanja, pri tom pazeći da je glavna poruka uvijek ista, a to je zdrav način života. Ponavljanjem tematike postizemo informiranje novih i utječemo na održavanje motiviranosti i širenje informacija kod već postojećih slušatelja. Radio Romic sluša i većinsko stanovništvo, tako da poruke iz zdravstvenih emisija dopiru do većeg broja stanovnika te pomažu ostvarivanju sinergističnih učinaka cjelokupne medijske aktivnosti našeg zavoda.

Literatura

1. Belović B, Krajnc-Nikolić T (urednice). Dejavniki, ki vplivajo na zdravje Romov v Pomurju. Murska Sobota: Zavod za zdravstveno varstvo Murska Sobota, 2011.
2. Belović B. Življenjski slog romske populacije-osnova za programe krepitev zdravja. U :Romi in zdravje: Zbornik prispevkov nacionalnih konferenc. Ljubljana: Ministrstvo za zdravje,2010.